

Єднання
заради дії

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ГРОМАДА

Дослідження локальних політик і програм:
ЯК ВПО ДОЛУЧЕНІ ДО ЖИТТЯ ГРОМАД?

ПРОФІЛЬ РЕСПОНДЕНТІВ

Заступник директора департаменту соціальної політики виконкому Івано-Франківської міської ради.

Основна сфера діяльності – реалізація державної та міської політики у сфері соціального захисту населення, в тому числі місцевих програм соціального захисту.

МІСЦЕВІ ЦІЛЬОВІ ПРОГРАМИ ТА ІНШІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

За інформацією, наданою інтерв'юеркою, в Івано-Франківській міській територіальній громаді діють 3 чинні цільові програми. Їх фінансування від початку воєнного стану було збільшене.

Програм, спрямованих суто на ВПО, у громаді немає. Учасниця дослідження зазначила, що у громаді створювати окрему програму для переселенців не планують. Натомість до Програми соціальної підтримки окремих категорій громадян в Івано-Франківській міській територіальній громаді було внесено зміни таким чином, що ВПО можуть користуватися можливостями програми на рівні з місцевими мешканцями.

Інших нормативно-правових актів щодо ВПО у громаді немає.

На момент проведення інтерв'ю на території Івано-Франківської міської територіальній громаді на обліку перебували 42132 внутрішньо переміщені особи.

У 2022 році можливостями програм скористалися 24685 осіб (у тому числі ВПО). Окремої статистики щодо користувачів з-поміж переселенців у громаді не ведеться. Найчастіше за послугами звертаються жінки віком 70+.

Про можливості програм переселенці та місцеві можуть дізнатися на Facebook-сторінці департаменту соціальної політики виконкому Івано-Франківської міської ради, виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради та на сайті міськради.

Інформаційна довідка

Упродовж 2022 року переселенцям було видано 22826 продуктових наборів і 11207 наборів із засобами гігієни.

Відповідно до прийнятих рішень, у громаді проведено відшкодування за надані послуги з харчування на суму 2156,93 тис грн.

Трьом родинам загиблих Захисників і Захисниць України з-поміж внутрішньо переміщених сімей, які отримали довідку в Івано-Франківській територіальній громаді, виплатили одноразову матеріальну допомогу в розмірі по 100 тис грн із коштів міської територіальній громаді; з нагоди дня народження 43 ВПО, зареєстрованим у територіальній громаді, яким виповнилося 70 років і більше, надали грошову виплату; з нагоди дня народження 4 дітям віком до 18 років з-поміж ВПО, батьки яких призвані на військову службу, виділили матеріальну допомогу на суму 2 тис грн¹. Також на територію громади перемістився реабілітаційний центр «Донбас», якому було надано приміщення в місті для надання реабілітації дітям з інвалідністю.

¹ Дані з документів, наданих респондентами.

Опис місцевих цільових програм громади, названих учасниками інтерв'ю

Назва програми/ Короткий опис	Чи діє наразі	Обсяг фінансування на 2023 рік, тис грн	Зміни в фінансуванні ²
<p>Програма соціальної підтримки окремих категорій громадян в Івано-Франківській міській територіальній громаді на 2023-2025 рр.</p> <p>Надання матеріальної допомоги на дороговартісне лікування; щомісячні виплати ветеранам ОУН/УПА, дітям з інвалідністю, виплати дітям військовослужбовців, матеріальна допомога військовослужбовцям; допомога у сплаті житлово-комунальних послуг; матеріальна допомога почесним громадянам міста.</p>	Так	160 000	Збільшилося
<p>Міська програма соціального захисту членів сімей загиблих (померлих) учасників АТО/ООС, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України на 2023-2025 рр.</p> <p>Одноразова матеріальна допомога сім'ям загиблих військовослужбовців, щомісячні виплати в розмірі прожиткового мінімуму сім'ям загиблих військовослужбовців.</p>	Так	Дані відсутні	Збільшилося
<p>Програма фінансування видатків на компенсаційні виплати за пільговий проїзд електро- та автотранспортом на маршрутах загального користування в Івано-Франківській міській територіальній громаді на 2021-2025 рр.</p> <p>Відшкодування витрат і безкоштовне перевезення пільгових категорій населення електро- та автотранспортом.</p>	Так	Дані відсутні	Дані відсутні

² За оцінкою інтерв'юера.

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ВПО

Дискримінації при отриманні ВПО соціальних послуг в Івано-Франківській громаді, за оцінкою респондентки, не зафіксовано. За словами працівника ОМС, переселенці можуть користуватися можливостями Програми соціальної підтримки окремих категорій громадян в Івано-Франківській міській територіальній громаді так само, як і місцеві мешканці.

„ «У нас немає обмеження, всі внутрішньо переміщені особи мають право користуватися усіма тими видами пільг, допомог і компенсацій, що і мешканці територіальної громади. Якщо ця вимушено переміщена особа зареєстрована в нашій територіальній громаді», — говорить (дослівно) заступник директора департаменту соціальної політики виконкому. „

Найчастіше переселенці звертаються за отриманням психологічних послуг, які надають у Міському центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. У Територіальному центрі найбільш затребуваною послугою є перебування та лікування осіб похилого віку. Також популярністю користується послуга відновлення документів.

Під час дослідження було зафіксовано такі перешкоди для отримання ВПО соціальних послуг:

Перешкода	Опис перешкоди
Відсутність реєстрації переселенця як ВПО у громаді	Без офіційної довідки ВПО переселенець не може отримати допомогу від громади.
Відсутність зареєстрованого місця проживання у громаді	Перешкоду не зафіксовано. Довідка ВПО замінює місце реєстрації особи у громаді.
Інфраструктурні перешкоди (головним чином — пересування містом)	Про перешкоду в інтерв'ю не йшлося.

НАЯВНІ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ПРАКТИКИ ВКЛЮЧЕННЯ ВПО ДО УЧАСТІ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ

В Івано-Франківській міській територіальній громаді наразі немає Ради ВПО.

За інформацією респондентки, у громаді функціонують громадські організації «Маріуполь» і «Донбас», які співпрацюють з органами місцевого самоврядування. Також через Центр зайнятості внутрішньо переміщені особи влаштовуються на роботу, в тому числі в органи місцевого самоврядування. Однак варто зазначити, що працевлаштування в органах місцевого самоврядування не дає ВПО можливості брати участь у ньому та використовувати інструменти локальної демократії.

Висновок за результатом аналізу місцевих НПА:

Громада	Івано-Франківська
Всього проаналізовано місцевих НПА	9
Кількість НПА, які потребують змін	5
Статут	1
Кількість програм і рішень, що стосуються виключно ВПО	1
Програми соціального захисту окремих категорій громадян	5
Кількість програм і рішень, що містять заходи, спрямовані на допомогу дітям ВПО	2

У Статуті територіальної громади міста Івано-Франківська, затвердженого рішенням міської ради від 19.05.2015 № 1743-54, зазначено, що територіальну громаду міста складають усі **жителі міста** – громадяни України, іноземці, особи без громадянства, які постійно проживають на території в межах Івано-Франківська. Фізичні особи вважаються такими, що постійно проживають у місті Івано-Франківську (учасниками територіальної громади міста), якщо вони **мають власну або найману житлову площу** в місті (за винятком готелів) і зареєстровані як постійні жителі міста. Крім того, статутом визначено, що право на місцеву ініціативу та участь у громадських слуханнях мають члени територіальної громади, які досягли 18 років і **зареєстровані** в межах територіальної громади Івано-Франківська.

Більшість заходів, передбачених Програмою соціальної підтримки окремих категорій громадян в Івано-Франківській міській територіальній громаді на 2023-2025 роки, затвердженою рішенням міської ради від 22.12.2022 [№ 222-32](#), спрямовані на надання соціальних послуг, пільг і допомог **мешканцям** територіальної громади. При цьому програмою не визначено, хто саме вважається мешканцями територіальної програми. Проте документом передбачена допомога внутрішньо переміщеним особам та/або евакуйованим особам за особистим зверненням; оплата за товари, продукти харчування, послуги, пов'язані з наданням підтримки внутрішньо переміщеним особам та/або евакуйованим особам у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні.

Положенням про порядок виплати одноразової матеріальної допомоги громадянам, мешканцям Івано-Франківської міської територіальної громади, які призвані на військову службу за контрактом у Збройні Сили України, затвердженим рішенням виконавчого комітету від 19.01.2023 [№ 49](#), передбачено, що на отримання такої допомоги також мають право особи, які переміщуються з тимчасово окупованої території України і фактично проживають на території Івано-Франківської міської територіальної громади при наданні довідки про облік ВПО. Однак право на довідку ВПО мають особи, які перемістилися не лише з тимчасово окупованої території України.

Новою редакцією Порядку надання одноразової матеріальної допомоги у зв'язку з народженням дитини, затвердженого рішенням виконавчого комітету від 09.02.2023р. № 130, передбачено, що отримати таку допомогу мають право лише внутрішньо переміщені особи, зареєстровані в населених пунктах Івано-Франківської міської територіальної громади, починаючи з **01.03.2022 року**, але не менше, ніж **за шість місяців до народження дитини**. Така норма створює **додаткову дискримінацію ВПО** залежно від дати взяття на облік.

Новою редакцією Порядку надання одноразової матеріальної допомоги Захисникам і Захисницям України, затвердженого рішенням виконавчого комітету від 31.01.2023р. [№ 92](#), передбачено, що отримати таку допомогу мають право лише внутрішньо переміщені особи, зареєстровані в населених пунктах Івано-Франківської міської територіальної громади з 01.03.2022 року. Така норма створює додаткову дискримінацію ВПО залежно від дати взяття на облік.

Успішні практики

Новою редакцією Порядку надання одноразової матеріальної допомоги окремим категоріям населення, затвердженого рішенням виконавчого комітету від 26.01.2023 [№ 64](#), передбачено, що отримати таку допомогу мають право внутрішньо переміщені особи, зареєстровані в населених пунктах Івано-Франківської міської територіальної громади, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 01 жовтня 2014 р. №509 (зі змінами).

Ухвалені відповідні рішення щодо звільнення від сплати за харчування дітей з-поміж внутрішньо переміщених осіб і дітей, які мають статус дитини, що постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, у закладах дошкільної та загальної середньої освіти.

Рекомендації:

1. З метою реалізації жителями територіальної громади міста Івано-Франківська, в тому числі внутрішньо переміщеними особами, які перебувають на обліку в територіальній громаді міста Івано-Франківська, права на безпосередню участь у місцевому самоврядуванні, внести відповідні зміни до Статуту, затвердженого рішенням міської ради територіальної громади міста Івано-Франківська від 19.05.2015 № 1743-54.
2. З метою усунення перешкод для отримання пільг і допомог окремими категоріями населення, в тому числі особами, які перебувають на обліку в Івано-Франківській територіальній громаді як внутрішньо переміщені особи, внести зміни до нормативно-правових актів, що визначають порядок надання пільг і допомог окремим категоріям населення територіальної громади міста Івано-Франківська, відповідно до Програми соціальної підтримки окремих категорій громадян в Івано-Франківській міській територіальній громаді на 2023-2025 роки та інших програм.

Правове обґрунтування

Стаття 33 Конституції України. Кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання.

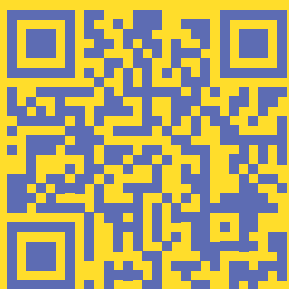
Стаття 5 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи засвідчує місце проживання внутрішньо переміщеної особи.

Стаття 2 Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні». Громадянам України, а також іноземцям та особам без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, гарантуються свобода пересування та вільний вибір місця проживання на її території, за винятком обмежень, які встановлені цим Законом.

Стаття 3 Закону України «Про місцеве самоврядування». Громадяни України реалізують своє право на участь у місцевому самоврядуванні за належністю до відповідних територіальних громад.

Забороняється будь-яке обмеження права громадянина України брати участь у місцевому самоврядуванні, зокрема залежно від терміну проживання на відповідній території.

Запропоновані зміни також забезпечать приведення місцевих нормативно-правових актів у відповідність до положень статті 64 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», а також уникнути порушення, передбаченого статтею 119 Бюджетного кодексу України.

www.yednanniazaradyii.org.ua

Це дослідження стало можливим в межах програми «Єднання заради дії», що реалізується IREX разом з Благодійним фондом «Стабілізуєшн суппорт сервісез» та за підтримки Державного департаменту США.